

Nr 9

Utlåtande i anledning av motioner om giltigheten av utländskt körkort.

Tredje lagutskottet har behandlat två i riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade likalydande motioner, nr 373 i första kammaren¹ av herr *Harald Pettersson* och nr 452 i andra kammaren av herr *Hansson* i Önnarp.

I motionerna, som är likalydande, har hemställts »att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om åtgärder till förtydligande av det i kungörelsen angående godkännande av körkort, som utfärdats i främmande land, intagna uttrycket 'har eller tager stadig hemvist här i riket' för möjliggörande av en enhetlig tillämpning, i enlighet med vad i motionen anförts».

Redogörelse för motionernas närmare innehåll lämnas nedan.

Gällande bestämmelser om giltigheten av utländskt körkort m. m.

Här må först anmärkas att enligt 29 § 1 mom. *vägtrafikförordningen den 28 september 1951*, vilken utfärdats av Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande, motorfordon eller med gummihjul försedd traktor endast får föras av den, som genom *körkort* är därtill berättigad. Villkoren för erhållande av sådant körkort är angivna i 29, 31 och 32 §§.

Om undantag från bestämmelsen i 29 § 1 mom. stadgas bl. a. i 37 §. Enligt 1 mom. i denna paragraf ankommer det sålunda på Konungen att utfärda särskilda bestämmelser angående rätt för person, som i främmande stat äger föra motorfordon, att på grund av internationella överenskommelser eller eljest under tillfällig vistelse här i riket föra sådant fordon. De i det följande nämnda författningarna om godtagande av utländska körkort stödjer sig på detta bemyndigande. — I 37 § 2 mom. angives att den, som inkommit i riket från utlandet för att *tillfälligtvis* vistas här, — utan hinder av att han inte jämlikt 1 mom. är berättigad att föra motorfordon i riket — äger rätt därtill, om han erhåller s. k. turistkörkort, vilket utfärdas av polismyndighet.

Sverige har biträtt såväl den i Paris den 24 april 1926 ingångna internationella konventionen rörande automobiltrafik (Pariskonventionen) som den i Genève den 19 september 1949 undertecknade konventionen i samma ämne (Genèvekonventionen). Eftersom den sist nämnda konventionen är avsedd att ersätta Pariskonventionen, gäller emellertid bestämmelserna

¹ Motionen i dess helhet tryckt i andra kammaren.

i den senare numera i princip bara i förhållande till de stater, som inte biträtt Genèvekonventionen. — Konventionstexterna har ej karaktär av nationell svensk lag. Vad som skall iakttagas av de nationella svenska myndigheterna framgår av de i hithörande ämnen härstädes utfärdade reglerna, nämligen 1930, 1952 och 1958 års kungörelser (nr 371/1930, nr 520/1952 och nr 583/1958; jfr i lageditionen under 27 § vägtrafikförordningen intagen förteckning). — Med avseende å körkort, som utfärdats i Danmark, Finland eller Norge, gäller kungörelse den 12 oktober 1956 (nr 522; jfr nr 586/1958).

Alla i främmande stater utfärdade och där gällande såväl nationella som internationella körkort för motorfordon av den lydelse, som anges i Genèvekonventionen, berättigar enligt 1958 års kungörelse att *under tillfällig vistelse i Sverige* föra motorfordon av det eller de slag, för vilka körkortet gäller i hemlandet, såvida körkortet är utfärdat på något av vissa angivna språk eller är åtföljt av särskilt intyg eller översättning till något av dessa språk. Här angiven rätt får dock icke åtnjutas, därest körkortets innehavare *har eller tager stadig hemvist i Sverige*. Rättigheten gäller ej heller förande av motorfordon i yrkesmässig trafik eller buss eller lastbil under yrkesutövning såsom förare för annans räkning, om fordonet är registrerat i Sverige. — Rörande körkort av den lydelse, som anges i Pariskonventionen, gäller enligt 1930 års kungörelse i viss mån andra regler, för vilka särskild redogörelse här icke synes erforderlig. — I Danmark, Finland eller Norge utfärdade körkort för förande av motorfordon liksom tillståndshandlingar, avseende tillstånd för innehavaren att under tillfällig vistelse därstädes föra motorfordon, ger enligt 1956 års kungörelse innehavaren rätt att under tillståndsbevisets giltighetstid *vid tillfälligt uppehåll i Sverige*, i fråga om körkort dock högst ett år, föra motorfordon av det slag, som beviset avser. I fråga om fordon i yrkesmässig trafik får detta dock bara ske, om fordonet är registrerat annorstädes än i Sverige. I kungörelsen anges vidare, att rätten att föra motorfordon på grund av de nämnda tillståndsbevisen icke gäller, då bevisets innehavare *har eller tager stadig hemvist här i riket*.

Därest någon för körkortspliktigt fordon här i riket utan att vara därtill berättigad, kan han jämlikt 3 § lagen om straff för vissa trafikbrott dömas för *olovlig körning* till dagsböter eller, om brottet är att anse som grovt, till fängelse i högst sex månader.

Motionerna

Motionärerna erinrar först om innehållet i gällande bestämmelser rörande utländska körkorts giltighet här i riket m. m. samt anför härefter.

En viss tveksamhet synes råda i vad avser innebörden av begreppet »*har eller tager stadig hemvist här i riket*». Det har exempelvis hänt att länsstyrelse och polismyndighet ansett att gällande bestämmelser ej medger

utfärdande av turistkörkort för brittisk medborgare som innehar i England giltigt körkort för framförande av personbil. Motiveringen härför ansågs vara att vederbörande hade arbetstillstånd för 4 mån. och innehade för tiden fast bostad. Enligt senare inhämtad upplysning kan man emellertid även inlägga den innebörden i »stadig hemvist» att sökanden är eller blir mantalsskriven i Sverige.

Sålunda torde det föreligga behov av ett förtydligande av ifrågavarande kungörelse för att underlätta en enhetlig tillämpning.

Begreppet »stadigvarande hemvist»

Såsom av den föregående redogörelsen framgått, bygger de svenska bestämmelserna om godtagande av utländska körkort på den s. k. *domicil-principen*. Principen har därvid kommit till uttryck på det sättet att flertalet stadganden i ämnet begränsats att avse tillfällig vistelse i Sverige. I några fall har principen ytterligare betonats genom bestämmelser, som från tillämpningsområdet uttryckligen undantager här fast bosatt person.

Några särskilda uttalanden om innebörden i *hemvistbegreppet* synes icke finnas i motiven till vägtrafikförordningen eller därmed sammanhängande författningar.

Ledning för begreppets bestämmande får därför sökas på annat håll.

Till skillnad mot vad fallet är i vissa utländska rättssystem innehåller svensk rätt icke någon allmän reglering av detta begrepp.

Frågan om bestämmandet därav i vårt rättssystem har emellertid varit föremål för omfattande behandling inom rättsvetenskapen.

I justitierådet Sigurd Dennemarks år 1961 utkomna arbete »Om svensk domstols behörighet i internationellt förmögenhetsrättsliga mål» lämnas en ingående översikt av det aktuella problemkomplexet (sid. 72—84). Författaren anger här att hemvistbegreppet konstitueras genom dels faktisk bosättning och dels avsikt att stadigt kvarstanna. Avsikten att kvarstanna behöver därvid icke hänföra sig till den aktuella bosättningsorten, utan det får anses tillräckligt att vederbörande avser att stanna inom landet.

Författaren anger vidare.

För att en faktisk bosättning skall anses ha kommit till stånd torde ej i och för sig böra krävas att vistelsen varat viss längre tid. Bosättningen grundar emellertid icke ett hemvist i den mening varom här är fråga, med mindre det kan antagas att bosättningen är avsedd att bli stadigvarande. Vad som skall inläggas i rekvisitet »avsikt att stadigt kvarstanna» kan ej anges med en allmän formel utan får bedömas från fall till fall. Så mycket torde dock vara säkert, att det icke nödvändigtvis behöver vara fråga om en bosättning för all framtid eller, när det gäller en utlänning, att vistelsen skall syfta till förvärv av medborgarskap i bosättningslandet. Man torde också våga påstå, att det å andra sidan icke alltid är tillräckligt att vistelsen avses skola vara jämförelsevis lång tid, om uppehållet endast har ett klart begränsat syfte — t. ex. vissa studier eller att utföra ett be-

stämt arbete — och det från början står klart att bosättningen kommer att upphöra när detta syfte uppnåtts.

Beträffande *mantalsskrivningens betydelse* angiver författaren bl. a., att det förhållandet att någon låter mantalsskriva sig i vårt land icke i och för sig bör föranleda att han skall anses äga svensk hemvist, även om den naturligtvis kan utgöra ett viktigt bevisdatum vid prövning av frågan huruvida avsikt att stadigvarande kvarstanna i riket föreligger.

Författaren angiver vidare att, om det upplyses att en främling slagit sig ned i ett land för framtiden, han torde få anses ha tagit hemvist därstädes, även om vistelsen ej fortvarit någon längre tid. Därest fråga exempelvis är om en utlandssvensk som återvänt hit för gott eller om en utlänning, som av politiska skäl flytt från sitt hemland i avsikt att slå sig ned här, torde ett hemvist kunna anses grundat praktiskt taget omedelbart efter hitkomsten.

Rörande *fortvaron av ett här grundat hemvist* angiver Dennemark, att hemvistet får anses bestå intill dess såväl vederbörande lämnat landet som också hans avsikt att här kvarstanna upphört. Det är således icke tillräckligt att en av förutsättningarna upphört.

Pågående reformarbete

Inom kommunikationsdepartementet har utarbetats en den 28 september 1961 dagtecknad *PM berörande vissa frågor om godtagande av utländska körkort och om utfärdande av svenska körkort för den, som förut innehar utländsk sådan handling*. Enligt vad som framhållits i promemorian, lämnar det i 37 § 1 mom. vägtrafikförordningen och i 1958 års kungörelse nyttjade uttrycket »tillfällig vistelse i Sverige» utrymme för olika tolkningar, och praxis har avsevärt varierat mellan olika myndigheter. I promemorian har därför framhållits som önskvärt, att uttrycket i fråga ersättes med en i författningen angiven fast tidsgräns. Med hänsyn bl. a. till önskemålet, att innehavare av utländskt körkort, som ankommer till Sverige, får en icke alltför snävt tillmätt tid till sitt förfogande för att skaffa sig svenskt körkort, har föreslagits, att innehavare av utländskt nationellt eller internationellt körkort i princip skall få rätt att framföra motorfordon här i landet under två år utan att skaffa sig svenskt körkort och att detta får gälla icke bara för den, som tillfälligt vistas i riket, utan även för den, som stadigvarande bosätter sig härstädes. I promemorian föreslås i denna del en kompletterande bestämmelse av innebörd att denna rätt icke må åtnjutas av den, som under de sist förflutna tre åren vistats i Sverige mer än två år. — Promemorian innehåller förslag till ytterligare reformer på det förevarande området.

Här må anmärkas att begreppet »stadigvarande hemvist» förekommer i förslaget till författningstext. I själva promemorian användes uttrycket »stadigvarande bosättning» (sid. 20).

Promemorian har varit föremål för remissbehandling. De däri intagna reformförslagen har i huvudsak tillstyrkts i remissyttrandena. I flera yttranden har betonats angelägenheten av att förslagen genomföres utan dröjsmål.

Utskottet

Motionärerna har angivit att gällande bestämmelser om giltigheten här i riket av utländska körkort i vissa avseenden synes svårtolkade och torde kräva förtydligande.

Såsom ovan närmare angivits, har bl. a. förevarande fråga upptagits till behandling i en inom kommunikationsdepartementet upprättad promemoria. I denna föreslås nya bestämmelser på området. Förslaget har varit föremål för remissbehandling. Härvid har tolkningssvårigheterna från flera håll vitsordats.

Liksom motionärerna finner utskottet behov av mera lättillämpade bestämmelser på området föreligga. Med hänsyn till att frågan härom redan är föremål för övervägande, anser emellertid utskottet att någon åtgärd från riksdagens sida i anledning av motionerna icke erfordras.

På sålunda anförda skäl får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I: 373 och II: 452, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 februari 1962

På tredje lagutskottets vägnar:

HANS LEVIN

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Lindahl, Kristiansson, Ebbe Ohlsson, Knut Johansson, Åkesson, Ernst Olsson, Paul Jansson och Gunnar Pettersson*;

från a n d r a kammaren: herrar Levin, Johansson i Torp, Nyberg, fru Torbrink, herrar Svenning, Hamrin i Kalmar, Mattsson och Turesson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.